

TUNTOSARVI

N:o 5 1983

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa
N:o 5
ilmestyy 15. p:nä maaliskuuta
9. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.
Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Orvokki Holopainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki 51
puh. 90-77041/227

SISÄLLYS

Pääsiäinen tulee	1
Säästä sähköä	4
Lukijoiden kirjeitä	6
NKL tiedottaa	11
Ajankohtaista	14

PÄÄSIÄINEN TULEE

Vuoden juhlapyhistä pääsiäinen on omalla tavallaan mielestäni kaikkein mukavin. Silloin on jo selvä tuntu keväästä ja sää on usein kirkas ja kaunis. Tiedossa on monta leppoisaa vapaapäivää. Kuitenkaan pääsiäiseen ei liity sellaista kaupallista painetta kuin joulun. Se ei myöskään ole samalla tavalla riehakas pyhä kuin juhannus. Monet tekevät sukulaisvierailuja pääsiäisenä. Kotia voi myös koristella juhlan viettoon. Kaupoissa tietysti on tarjolla runsaasti pääsiäiskoristeita. Yksinkertaisen pääsiäistunnun voi tehdä itsekkin. Jos asut maalla, haet varmaan maljakkoon muutama oksan. Jos otat ne sisälle jo nyt, alkavat ne pikkuisen vihertää pyhinä. Pajunkissat kuuluvat maljakkoon pääsiäisenä ja erityisesti Palmusunnuntaina. Palmusunnuntai on 27. maaliskuuta. Kaupunkien tienoilla ei ole hyvä mennä oksia katkomaan. Se on usein kiellettyä. Tien varret tulevat rumiksi, jos kaikki repivät oksia kotiin. Jäljelle jää vain oksantynkiä. Torilta voi ostaa maalaisten myymiä oksanippuja muutamalla markalla. Oksakimpusta tulee iloinen, jos oksiin sitoo muutaman kirkkaanvärisen nauhan.

Helppo pääsiäiskoriste tulee raeruohosta. Siem-pussi maksaa pari markkaa kaupassa. Siemenet voi kylvää joko multa tai pehmeälle, märälle paperille. Ota jokin matala astia, vaikka lautanen. Levitä pohjal-

le pari kerrosta talouspaperia. Kastele se ja kylvä siemenet tasaisesti paperille. Pidä kylvös kosteana ja aseta se ikkunalle aurinkoiseen paikkaan. Noin viikon kuluessa siemenistä kasvaa tuuhea, kauniin vihreä ruohomatto. Ruohoa pitää saksilla tasoittaa latvasta välillä. Niin siitä tulee vielä tuuheampi. Jos sinulla on säilössä entisistä pääsiäisistä pieniä keltaisia tipuja, voit asettaa ne valmiille ruoholle. Niin on sievä pääsiäiskoriste valmis kaunistamaan ikkunaasi. Pääsiäiskukkia ovat narsissit ja tulppaanit. Narsissien loistavan keltaiset kukat viestivät tulevasta keväästä, kestästä, lämmöstä ja auringosta.

Suomen Kristillinen Liitto

Suomen kristillinen liitto on melko pieni puolue. Sillä on nykyisessä eduskunnassa yhdeksän paikkaa. SKL kuuluu oikeistopuolueisiin. Puoluesihteri Jouko Jääskeläinen kertoo, että SKL painottaa kaikessa toiminnassaan perhekeskeisyyttä. Puolueen mielestä molempien vanhempien työssäkäynti on paha asia ja rikkoo perheyhtenäisyyttä. SKL:n vaalimainoksissa on teksti »Palvellen, kansamme parhaaksi» ja kuvassa pienen lapsen käsi pitää kiinni aikuisen sormesta. Poliittiset vastustajat pitävät Kristillistä liittoa ahdasmielisenä ja suvaitsemattomana puolueena. Liitto taistelee

mm. juoppoutta, väkivaltaa ja nuorisorikollisuutta vastaan. Vaaliohjelmassa sanotaan, että luottamus Jumalaan on kansamme turva. Julkista sektoria puolue ei halua kasvattaa. Sen sijaan halutaan veropolitiikalla tukea perheitä. Sosiaaliturvaan voi SKL:n mukaan soveltaa tarveharkintaa, mutta isotuloisten äitiyspäivärahojen leikkaamista puolue ei kannata. SKL:n vaaliohjelmasta poimittuja kohtia on mm. kotona hoitotyötä tekeville hoitopalkka, lapsilisien maksu aina 18 ikävuoteen asti (nykyään 16 vuotta), lyhennetty työaika pikkulasten vanhemmille, lisää hoitopaikkoja vanhuksille ja lisää leipäviljaa.

MYÖS MUKANA VAALEISSA

Perustuslaillinen oikeistopuolue ja Kansalaisvallan liitto ovat pieniä puolueita. Ne lakkaavat jos eivät saa ehdokkaita läpi. Niillä ei ole nyt yhtään edustajaa. Perustuslailliset (POP), joita johtaa Georg C. Ernrooth, toivovat yhtä paikkaa. POP julistaa työskentelevänsä »puhtaan politiikan puolesta» oman edun tavoittelua vastaan. Puolue on valmis supistamaan sosiaalimeinoja. POP sanoo, että vapaudesta ja itsenäisyydestä on oltava valmita maksamaan. Tämä viitanee puolustusrahojen lisäämiseen.

Kansalaisvallan liitto, jota johtaa Kaarlo Pitsinki, pitää kansanäänestyksiä tarpeellisina nykyistä enemmän. Puolueiden rahallisen tuen liitto haluaisi poistaa. Puolueella on 200 jäsentä.

Yhtenäisin muista valitsijamieslistoista on nk. vih-

reät. Niillä listoilla on mukana naisasian, ympäristöpolitiikan, rauhanliikkeen, kasvissyöjien ja vammaisten edustajia. Vihreät eivät kuulu mihinkään poliittiseen suuntaan vaan ovat riippumattomia. Vihreät haluavat tuoda esiin »pehmeitä» arvoja ja he vastustavat luonnon likaamista ja kaiken liiallista teknistymistä.

KAIKKI ÄÄNIOIKEUTETUT VAALIUURNILLE 20.–21.3. Ja sitten jännäämään millainen eduskunta Suomelle saadaan seuraavaksi vaalikaudeksi.

SÄÄSTÄ SÄHKÖÄ

Energian säästäminen kannattaa. Jos kaikki säästävät sähköä ja muuta energiaa, hyötyy koko kansa. Myös itse säästät. On arvioitu, että jokainen talous voi saada sähkölaskun pienenemään kolmanneksella, ilman että elää mitenkään epämukavasti. Tällainen säästö syntyy vain ajattelemalla miten keittää, leipoo, pakastaa tai silittää, ja sammuttamalla aina turhat valot palamasta. Työtehoseuran tekemän tutkimuksen mukaan ensi askel energian säästössä on keittoastioiden koon ja kunnon tarkistaminen. Noin joka toisessa suomalaisessa taloudessa on liian pienet kattilat

verrattuna keittolevyjen kokon. Kun keitämme, lämpö siirtyy keittolevystä keittoastiaan johtumalla. Siksi on hyvin tärkeää, että kattilan pohja on suora ja puhdas. Silloin lämpö siirtyy tehokkaasti astiaan ja vähempi lämpö riittää. Kattilan pohja ei saisi koskaan olla pienempi kuin keittolevy. Jos levy on suurempi, menee energiaa hukkaan ja maksamme myös hukkasähkös-tä. Isompi levy ei myöskään ole yhtään nopeampi kuin hiukan kattilan pohjaa pienempi tai samankokoinen levy.

Keittoastian pohjan paksuus vaikuttaa sekä keittoaikaan että sähkönkulutukseen. Paksupohjaisessa kattilassa vesi kiehuu nopeammin ja keittäminen tulee halvemmaksi.

Tavallisimmat keittoastioiden materiaalit ovat alumiini, emaloitu teräs ja ruostumaton teräs. Jos erilaisissa astioissa keittää yhden litran vettä, ruostumaton teräskattila kuluttaa neljäsosan vähemmän sähköä kuin muista aineista tehdyt kattilat. Vesi kiehuu yhtä nopeasti kuin emalikattilassa. Jos käytetään erityisen nopeaa salamalevyä, niin silloin on emalikattila nopein ja halvin vaihtoehto.

Tavallinen tapa säästää on suunnitella ruoanvalmistus huolella. Jos leivot leipää tai pullaa, kannattaa samalla lämmöllä paistaa jotain uuniruokaa, laatikoita, uuniperunoita tai paisti. Pientä ruoka-annosta ei yksin kannata paistaa uunissa. Kodin koneista pakastin kuluttaa melkoisesti energiaa. Kuitenkin pakastin on hyvin suosittu kätevyytensä ansiosta. Sähköä kuluu ensin ruoan pakastamiseen, sitten uudelleen sulattami-

seen ja lämmittämiseen. Kannattaa harkita mitä pakastaa ja millaisia määriä.

Jääkaappi täytyy muistaa sulattaa kyllin usein. Paksu jääkerros kuluttaa ylimääräistä sähköä eikä silti pidä ruokia kylmänä.

LUKIJOIDEN KIRJEITÄ

Tammikuun alussa pidetty kuurosokeiden tämän vuoden ensimmäinen kurssi oli hiihtoleiri. Ennakkoilmoittautuminen oli alueen kuntoutussihteeri Pirjo Rissalle, joka oli kurssin vetäjä. Jokavuotinen hiihtoleiri pidettiin 30.1.–4.2.83. Iltapäivällä osanottajat koontuivat Vierumäen Urheiluopistolle. Kurssin kuurosokeista osanottajista kolmella oli mukanaan oma opas. Tulkkiharjoittelijoita ja ohjaajia oli mukana. Yhteensä meitä oli 24 henkilöä. Yksin matkustaminen on hankalaa, jos käyttää kuulokojetta ja on hämäräsokea. Silloin on hyvä, että on joku henkilö, joka toimii tulkkina ja oppaana. Jotkut ilmoittautuneista eivät tulleet leirille. Joku oli jäänyt kotiin siksi, että jalkoihin oli tullut kivulias reumatismi. Hän ei jaksanut kävellä kuin vähän toisen ihmisen kanssa.

Tammikuun 31. päivänä leirille tuli vieraaksi tanskalainen kuurosokea mies, Torsten Hansen. Hänellä

oli oma opas mukana. Torsten Hansen kertoi, että Kaija Salekari oli pyytännyt häntä edustamaan Tanskaa leirille. Torsten kertoi mielellään tulevansa Suomeen. Kaija lähettäisi Suomesta jonkun edustamaan Suomea Tanskaan.

Meillä oli vähän vaikeuksia keskustella tanskalaisien kanssa. Vieraat viittoivat käteen ja kirjoittivat tanskankielisiä sanoja käteen. Se oli vaikeaa, koska kumpikaan ei ymmärtänyt toisen kieltä. Torsten kertoi, että hänen oli vaikea ymmärtää, kun suomalaiset kuurosokeat keskustelivat hänen kanssaan.

Tanskan sää on tuulinen. Siellä on pikku pakkanen, mutta maa on lumeton. Torsten kokeili Suomessa ensimmäistä kertaa hiihtämistä. Keli oli laduilla luistava ja Torstenin horjuva hiihto loppui kaatumiseen.

Torsten selitti, miten hyödyllistä on harrastaa liikuntaa. Kun oppii keskittymään viihtyy jäähallissa luistelemassa. Helmikuun 2. päivänä keskiviikkona olimme juhlaillallisilla Heinolan ravintolassa. Jokainen maksoimme itse kahvimme, pullamme ja muut juomamme. Tanssitimme kaikki tytöt vuorotellen. Toiset kuulivat musiikin. Me kuurosokeat tunsimme melun ja rummutuksen.

Kello oli paljon, kun tulimme Heinolasta takaisin urheiluopistolle. Aamulla heräsimme loistavaan aurin gon häikäisyyn. Ilma oli kylmää. Pakkasta oli 15° C. Aamukylmällä ei ollut hyvä lähteä hiihtämään. Valitsimme paremmaksi ajatukseksi ryhmässä keskustelun. Kävely maantietä pitkin kohottaa kuntoa.

Hannu Laurell on Näkövammaisten Keskusliiton urheilutoimen johtaja. Hän on ennen työskennellyt Vierumäen opistolla. Hannu tekee diakuvasarjaa kuurosokeiden liikunnasta ja urheilusta. Meitä kuvattiin paljon. NKL tarjosi meille kahvit ja pullat. Malminharjusta tuli kuuroja vieraita meidän illanviettoon. Siellä oli ohjelmaa. Malminharjun keittiömestari on kuuro. Hän esitti hyvin suunnitellun pantomiimiesityksen. Esitys oli hyvin hauska. Kun viikonloppu tuli, pakkasimme sukset. Ne lähtivät rahtina tavarajunassa. Kaikki kurssilaiset lähtivät takaisin kotiin. Kurssilla opittiin paljon liikuntaa. Sitä on hauska muistella. Kiitos kurssista.

Seppo Kamppinen

Risto Ruusunen on lähettänyt Tuntosarven lukijoille pientä aivojumbppaa. Risto sanoo, että tätä »tietokilpailua» ei tarvitse ottaa kovin vakavasti.

Kysymykset

- 1 Milloin linja-auto on täynnä?
- 2 Mihin paikkaan Turun Tuomiokirkon ensimmäistä naulaa lyötiin?
- 3 Mitä lasimestari tekee silloin kun hänellä ei ole ruutua?
- 4 Mitä lasimestari tekee kun hänellä ei ole lasia?

- 5 Mitä yhteistä on kauniin naisen silmillä ja sotilaan jaloilla?
- 6 Mikä on laiskuuden huippu?
- 7 Mihin kysymykseen ei koskaan voi vastata myöntävästi?

Vastaukset

- 1 Linja-auto on täynnä silloin kun miehetkin seisovat.
- 2 Turun tuomiokirkon ensimmäistä naulaa lyötiin naulan kantaan.
- 3 Kun lasimestarilla ei ole ruutua, hän lyö valttia (tarkoittaa korttipeliä).
- 4 Kun lasimestarilla ei ole lasia, hän juo pullosta suoraan.
- 5 Kauniin naisen silmät ovat suuret, hellät ja kosteat. Niin ovat sotilaan jalatkin.
- 6 Laiskuuden huippu on, kun nuorimies lähettää kauniille tytölle lentosuukon.
- 7 Koskaan ei voi vastata myöntävästi kysymykseen: »Nukutko sinä?»

Risto Ruusussa on asiaa myös linja-autoilusta

Linja-autoilijoita varten on olemassa seuraavanlainen suositus. Kuljettaja saa jättää kenen hyvänsä matkustajan pois autosta muuallakin jos pysäkkien väli on 1,5 km tai enempi. Tämä suositus koskee vain paikallis- ja vakiovuoroja. Tarkistin tämän autokoulun toimistossa ja näin he kertoivat kirjoissa olevan.

Asuessamme Kymissä 13 vuotta ja käydessämme linja-autolla Karhulassa asioilla ja ostoksilla sattui seuraavanlaisia tilanteita. Käytimme kotiinpäin tullessa usein paikallisautoa joka seisoi Karhulassa 10 minuuttia ja kuljettaja kävi kahvilla. Vein usein tahallani vaimoni auton ovelle ja sanoin kovalla äänellä: Mene sisään vaan kyllä siellä joku näyttää vapaan paikan. Kokonaista 3 kertaa vaimoni ohjattiin vapaalle paikalle. Kaksi kertaa ohjasi naapurin rouva, joka oli opettaja ja kerran kotiavustaja. En oikein tiedä, mutta luulen, että ihmiset pelkäsivät, että sokeus tarttuu. Kuljettajat kyläkin olivat mukavia ja joustavia ja heidän kanssaan sattui huvittavia tilanteita. Kun lähestyimme omaa pysäkkiä painoin pysäysnappia. Kuljettaja vilkaisi peilistä, että oliko muita poisjääviä, ellei ollut ajoi pysähtymättä pysäkin ohi. Tällöin toiset matkustajat huutavat kuljettajalle että nämä jäävät tässä pois. Kuljettaja vain nauraa ja sanoo, en minä joka paikkaan toppaa ja jättää meidät pois oman tien päähän.

NKL tiedottaa

UUDISTUKSIA APUVÄLINEPALVELUSSA

NKL:n apuvälineosastolla otetaan huhtikuussa apuvälineosastolle tulevia puheluita vastaan päivittäin klo 10.00–15.45. Myös asiakaskäyntejä pyydetään mahdollisuuksien mukaan välttämään ennen klo 10.00. Näin vapautuvana aikana työntekijät hoitavat kertyneet tilaukset ja apuvälinelainat postituskuntoon.

Ennen klo 10.00 voit kuitenkin tehdä apuvälinetilauksesi puhelimitse, sillä käyttöön otetaan automaattinen puhelinvastaaja. Sille voit sanella nimesi, osoitteesi ja tilauksesi nauhalle kerrottavien ohjeiden mukaisesti. On tärkeää määrittää mahdollisimman tarkoin tilattava apuväline, esim. valkoisesta kepeistä sen pituus, suora- vai koukkupäinen, kuinka moneen osaan taittuva jne. Voit käyttää myös apuvälineluettelossa mainittua tilausnumeroa. Jos ostopäätös vaatii lisäselvityksiä, on luonnollisesti parasta soittaa klo 10.00 jälkeen.

Automaattisen puhelinvastaajan ansiosta voit tehdä apuvälinetilaukset myös iltaisin tai viikonloppuina halvempien puhelinmaksujen aikana. Nauhalle kertyneet tilaukset toimitetaan perille ensi tiassa. Muistathan, että apuvälineosasto on auki torstaisin klo 18.00 saakka.

Automaattinen puhelinvastaaaja kytketään apuvälineosaston numeroon 90-7704 284. Yhteyden voi ottaa myös liiton puhelinvaihteen kautta numerolla 90-77041.

Näkövammaisten Keskusliitossa on aloittanut työnsä tammikuun alussa uusi opintosihteeri. Hänen tehtävänä on edistää näkövammaisten aikuisopiskelua sekä suunnitella ja järjestää näkövammaisten ammatillista jatko- ja täydennyskoulutusta.

Uuden ns. aikuisopintosihteerin tehtävänä on luoda edellytyksiä näkövammaisten aikuisopiskelulle ja itsensä kehittämiselle. Näkövammaiset voivat opiskella esim. kansalais- ja työväenopistoissa, kansanopistoissa tai kirjeopistoissa. He voivat myös opiskella omissa yhdistyksissään tai opinto-kerhoissaan. Opintosihteeri neuvoo alueyhdistysten opintoasiamiehiä sekä aikuisopiskelijoita ja heidän opettajiaan aikuisopiskeluun liittyvissä kysymyksissä.

Uuden opintosihteerin tehtäviin kuuluu näkövammaisten ammatillisten jatko- ja täydennyskoulutuksen kehittäminen.

Uuden opintosihteerin, Leena Hyttisen, toimipiste on:

Näkövammaisten Keskusliitto ry
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki 51
Puh. vaihde 90-77041, suoraan 90-7704 276

NKL:n järjestöosastolla on 7.3. aloittanut työnsä järjestösihteeri. Hän on Paavo Puhakka, 32-vuotias. Paavo on itsekkin heikkonäköinen. Paavo Puhakan tehtävänä on pitää yhteyttä NKL:n jäsenyhdistyksiin ja niistä takaisin liittoon päin. Suunnitella on myös jäsenten järjestökoulutus ja sisäisen tiedotuksen tehostaminen.

Apuvälineosastolla on uusi työntekijä, apuvälineohjaaja. Hänen nimensä on Aniela Indrenius-Zalewski. Aniela opettaa apuvälineiden käyttöä kurssilaisille ja muille asiakkaille, joita osastolla käy.

AJANKOHTAISTA

Lähestyvät eduskuntavaalit ovat hidastaneet palkoista sopimista. Esimerkiksi Metallityöväen liitto ja alan työnantajaliitot ovat keskeyttäneet neuvottelunsa. Neuvottelut ovat kompastuneet lähinnä riitaan palkankorotusten suuruudesta. On kuitenkin mahdollista, että joitakin sopimuksia syntyy ennen vaaleja.

Suomen osallistuminen pohjoismaiseen televisiosatelliittiin on epävarmaa. Suomen lopulliseen päätökseen vaikuttaa mm. se, mitä Ruotsi ja Norja satelliittista sopivat. Lisäksi Suomi haluaisi että kotimainen teollisuus saisi satelliitin avulla työtä.

Neuvostoliiton varaterveysministeri Jevgeni Tsazovin mielestä ydinsodan seurauksia ei saa salata ihmisiltä. Jevgeni Tsazov sanoi näin vieraillessaan Suomessa. Tsazov kuuluu lääkärien ydinsodan vastaiseen liikkeeseen. Liikkeen tarkoituksena on kertoa ihmisille totuus ydinsodan aiheuttamista tuhoista.

Marja-Liisa Hämäläinen voitti Salpausselän hiihtokisojen naisten viiden kilometrin matkan. Toiseksi tullut Neuvostoliiton hiihtäjä jäi Hämäläisestä peräti puoli minuuttia.

Helsingin metron rakentamiseen osallistuneita virkamiehiä vastaan on aloitettu oikeudenkäynti. Heitä syytetään myyjän hyödyntämisestä. Hyödyntämisellä tarkoitetaan edun hankkimista metrojunien toimittajalle, Metrovaunut Oy:lle. Myös osa entisistä Helsingin kaupunginvaltuuston jäsenistä on saanut syytteen. Heitä syytetään virkavirheestä.

Helsingissä ovat juuri päättyneet taitoluistelun MM-kisat. Kilpailuun osallistui 124 kilpailijaa 23 maasta. Kilpailut pidettiin Helsingin jäähallissa. Kilpailijat kilpailivat yksinluistelussa, jäätanssissa sekä pariluistelussa. Pariluistelun maailmanmestaruuden voittivat neuvostoliiton Jelena Valova ja Olag Vasiljev.

Suomalainen Matti Nykänen johtaa edelleen mäenlaskun maailman cup-tilastoa. Toisena on Kanadan Horst Bulau. Seuraava osakilpailu on tämän kuun lopulla Jugoslaviassa.

Tasavallan presidentti Mauno Koivisto kävi vierailulla Norjassa. Vierailu kesti neljä päivää. Koivisto tapasi Norjassa mm. kuningas Olavin. Aikaisemmin Koivisto on käynyt valtiavierailulla Ruotsissa ja Islannissa.

Sosiaalidemokraattinen puolue on esittänyt oman keihänsä työttömyyden poistamiseksi. Sosiaalidemokraatit haluaisivat korottaa viinan ja tupakan hintoja. Näin saataisiin rahaa työttömyyden poistoon. Ehdot-

tuksen teki pääministeri Kalevi Sorsa, joka on SDP:n puheenjohtaja.

Ruotsissa asuvat suomalaiset eivät ole kovin kiinnostuneita Suomen eduskuntavaaleista. He ovat osallistuneet laimeasti eduskuntavaalien ennakkovaaleihin Ruotsissa.

Australiassa on työväenpuolue voittanut vaalit. Australiaa kahdeksan vuotta johtanut konservatiivinen puolue hävisi selvästi. Australian seuraavaksi pääministeriksi tulee työväenpuolueen johtaja Bob Hawke.

Neuvostoliitto aikoo jälleen alentaa öljynsä hintaa. Alennus on 1,25 dollaria tynnyriltä. Hinnanalennus merkitsee Suomelle noin puoli miljardia dollaria säästöä yhdesä vuodessa.

Neuvostoliittolainen kenraali Nikolai Tshervov on ehdottanut, että Itämeri olisi osa Pohjolan ydinaseetonta vyöhykettä. Silloin Neuvostoliitto lupaisi poistaa Itämereltä ydinaseita sisältävät sukellusveneensä.